

Diaz bracht allengs verandering in Monticelli's schildermethode, zoodat men dan van een „deuxième manière” moet gaan spreken, waarin de invloed, behalve van Diaz, van de geheele Barbizon-school, in het bijzonder van Corot, merkbaar is. Na deze periode, die ook wel overgangperiode genoemd wordt, volgt dan het tijdperk waarin de schilder tot volle ontplooiing kwam en de werken schiep die bij de kunstkenneren over heel de wereld begeerde objecten vormen. Deze periode zou men ook de impressionistische kunnen noemen. In de werken der laatste jaren vallen reeds expressionistische elementen te bespeuren en het hangt grootendeels van persoonlijke appreciatie af, in hoever men hier van decadentie, seniliteit en wat dies meer zij, wil spreken, zooals dit ook bij Van Gogh's laatste werken ten opzichte van zijn geestestoestand geldt. Ook in de litteratuur kan men een dergelijke verschuiving van appreciaties in zake normaal en abnormaal in den loop der tijden constateeren.

Men kan zich afvragen waarom deze Marseillaansche schilder, de ietwat oudere tijdgenoot der Impressionisten, betrekkelijk zoo laat bij een grooter publiek erkenning heeft gevonden, ofschoon hij toch nog de opkomende populariteit van het Impressionisme beleefd heeft. Een der oorzaken van deze omstandigheid is gelegen in het feit dat Monticelli na den oorlog van '70 constant in Marseille, afgezien van herhaalde uitstapjes in den omtrek, vertoefd heeft. Wanneer hij zijn verblijf te Parijs, waar hij sinds 1863 woonde, verlengd had, zou hij wellicht eerder erkenning hebben gevonden. Maar de schilder was er overigens de man niet naar om reclame voor zichzelf te maken. Zoo nu en dan had hij in zijn jonge jaren naar provinciale tentoonstellingen enkele werken opgezonden, maar de instelling van den Parijschen salon vond hij zooiets zonderlings, dat hij er niet aan dacht er moeite voor te doen zich aldaar toegang voor zijn werk te verschaffen. Het eenige succes dat hem ten deel viel was de aankoop van twee schilderijen door het museum van Rijssel, terwijl de keizer, die bekend stond als begunstiger der Schoone Kunsten, een tweetal voor de collectie der Tuilerieën aanschafte. Tenslotte was het de Schotsche aristocratie die in de jaren na '70 door middel van een kunsthandelaar verscheidene Monticelli's opkocht, waarvan echter de kunstkooper meer profiteerde dan de onpractische schilder, die een groote roekeloosheid in financieele zaken betoonde wanneer hij te maken had met onbetrouwbare lieden, maar plotseling wantrouwend werd als zijn zaak er heel veilig voorstond. Dan was er de verwantschap met het werk van Diaz, welke door de critiek werd opgeblazen tot een zuiver epigonisme en die een algemeenere waardeering